

Výroční zasedání Soudcovské unie ČR

Výroční zasedání Soudcovské unie ČR dne 5. listopadu 2016 v závěrečném usnesení vyslovilo názor na problematiku skutečnost opakovaných jmenování předsedů a místopředsedů soudů v rozporu s nálezem ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 39/08. Ústavní glosátor Zdeněk Koudelka hned přispěchal s názorem, že stavovské sdružení českých soudců chce „vyřadit Josefa Baxu z možnosti usilovat o znovujmenování předsedou Nejvyššího správního soudu v roce 2018“. Ne dost na tom, podle Koudelky Soudcovská unie vlastně zpochybnila současný mandát předsedy Ústavního soudu Pavla Rychetského. Upřímně řečeno, úvaha Zdeňka Koudelky je objektivní a především kompetentní asi tak, jako byly odhady výsledků prezidentských voleb v USA.

K podobným nápadům musím připomenout, že Soudcovská unie se programově vyjadřuje k principům, zatímco osobní nebo účelově zaměřené kampaně mají ve svém arsenálu především politici a komentátoři (bohužel někdy i z řad soudců), kteří tímto způsobem uspokojují vlastní osobní nebo jinak partikulární motivace. Rozhodně si přitom nelámou hlavu s tím, zda matou veřejnost a jak jí tím škodí. Komentáře soudcovských aktivit přitom škodí veřejnosti takřka vždy. Proč, to je na samostatnou úvahu.

Nechci se v tomto omezeném prostoru pouštět do analýzy legality a legitimacy současné jmenovací procedury na soudní funkcionáře. Obecně vzato by sice závěr nebyl obtížný (a určitě by nebyl pozitivní), ovšem vypořádání názorů zastánců a odpůrců časově omezených mandátů soudních funkcionářů by zabralo příliš mnoho místa. Jejich argumentace je totiž všeobecně dost zmatená a rovněž účelová. Podle mého názoru stačí zmíněný principiálně čistý nález Ústavního soudu a jeho poselství, které ovšem zdaleka ne všichni respektují.

V diskusích na dané téma vymizela prvotní výhrada proti zavedení časově omezených mandátů, totiž právě důraz na rizika tzv. „personální“ korupce, zesilující přirozeně v každém případě takového jmenování. Stručně řečeno, čím větší počet jmenování v rukou partikulárně motivovaných lidí, tím větší riziko personální korupce. Právě toto riziko chybný nebo spíš účelový výklad nálezu zdůrazňuje.

Historické zkušenosti přinášejí řadu důkazů, jak citlivý problém představuje postavení soudních funkcionářů. Jeho řešení je určitě několik, a je symptomatické, jak obtížné je prosadit nějaké alespoň obecně použitelné. Prvé řešení spočívá v tom, že jednou jmenovaný funkcionář by ve funkci působil tak dlouho, jak by chtěl; proti své vůli by ovšem skončil ve chvíli, kdy by ho kárný soud uznal za nezpůsobilého řídit soud nebo vykonávat soudcovskou funkci. Riziko personální korupce by zde mohlo být omezeno na jediný okamžik jmenování a určitou míru objektivitu by zaručovalo rozhodování kárných soudů. Spolehlivost tohoto řešení by ovšem záležela také na okruhu kárných žalobců. Pokud by jimi byli jen ministr spravedlnosti nebo předsedové tzv. vyšších soudů, byla by to vlastně stejná bramboračka, jako je tomu dnes. Přesto nemohu přehlédnout, že podobná alternativa existuje a dobře funguje na západ od nás, v zemích naší tradice (Německo, Rakousko, také Francie a další). Asi tam přece jen platí nějaká pravidla, omezující svévoli byrokratické vrchnosti. U nás toto řešení aktuálně vylučuje zákon a není ani chtěné. Je totiž nepochybně pracné, vyžaduje osobní angažmá, předpokládá schopnost vyjádřit názor vůči konkrétnímu člověku, a tudíž produkuje osobní nepřátele; pro kritiky je navíc spojeno s rizikem, že praskne jejich vlastní neschopnost objektivně posuzovat kritéria řízení a příčiny potíží. Dnes v zásadě stačí si počkat, zatímco pánbůh ví jak motivované představy a přání (jak by se měl ten který soudce, usilující o řídicí funkci, chovat) nakonec ani nemusí být zvláště (případně vůbec) odůvodněny.

Druhé řešení, které Ústavní soud vložil mezi řádky shora uvedeného nálezu, spočívá v tom, že riziko personální korupce bude zásadně oslabeno zřízením instituce, která bude o jmenování soudních funkcionářů rozhodovat bez postranních úmyslů a zejména bez vnějšího vlivu. V takovém případě by opakování mandátu riziko „personální“ korupce v cestě nestálo a zásadně by také odpadl argument, že soudnictví by nakonec vyčerpalo katalog schopných manažerů. Úspěšnost tohoto řešení je ovšem podmíněno vytvořením nezávislého a spolehlivého orgánu pro řízení soudnictví. Jestliže tato podmínka není splněna, vzniká prostředí pro extrémní zesílení rizika personální korupce (současný stav) a zůstává tak vlastně jen třetí řešení, spočívající v natvrdo uzákoněném jediném funkcionářském mandátu (různé délky), bez možnosti opakování. Ani toto řešení nikdo ho moc nechce, ale bylo by principiálně rozhodně lepší, než současný chaos. Pravda je, že v tomto případě by možná opravdu došli vhodní adeпти řízení. Takže lepší by asi bylo řešení první, které aktuálně není dostupné. Začarovaný kruh. Pro úplnost si lze představit také třeba výběr předsedy soudu podle seniorského principu. Tady by personální korupce nehrozila vůbec a kompetence řídit by nehrála roli, bylo by však nutné předefinovat obsah funkce předsedy soudu. To ovšem odporuje naší tradici a moc bych se do toho nepouštěl. Zbývá tedy jen ono druhé řešení, které mimochodem dlouhodobě prosazují, a to společně se Soudcovskou unií, také právě Josef Baxa a Pavel Rychetský.

Praxe ovšem nastoupila odlišnou cestu ignorující Ústavní soud a provázenou pletichařením zájmových skupin uvnitř soudnictví. Přesto významná část soudců, a mezi nimi především Soudcovská unie, důsledně pokračuje ve snaze o kultivaci soudcovského jednání. Ve všech aspektech soudcovského života, tedy i ve věci jmenování soudních funkcionářů, neboť ti mohou mít na soudcovské prostředí velký vliv, a to včetně vlivu dost negativního. Všechny proudy soudců i nesoudců se v této oblasti zároveň nějak odvolávají na uvedený náleží Ústavního soudu, ale jen někdo jej interpretuje v jeho hodnotovém smyslu. Přirozeně zde totiž primárně vůbec nejde o funkce a jejich opakování, ale o nalezení systému prosazení správných lidí na určitá místa v justici. Jsem si naprosto jist, že slušný člověk může funkci předsedy (místopředsedy) soudu vykonávat jak dlouho uzná za vhodné. Sám od sebe tam totiž nezůstane věčně, rozhodně nikdy déle, než to bude objektivně přínosné. A na druhou stranu člověk, chápající vedoucí funkci primárně jako službu vlastnímu egu, by neměl mít právo kohokoli řídit ani jediný den. Ostrakizace takových lidí by měl být systém schopen - ten současný toho schopen není!

Soudcovská unie se pokouší navrátit uvažování o mandátech soudních funkcionářů odkazu náleží Ústavního soudu. Zatím se to ovšem moc nedaří. Skupinové pletichy, mlžení „výběrovými“ řízení, hlavně žádná jednoznačná kritéria a pravidla nebo dokonce dobře koncipovaná instituce, která by odstínila nežádoucí vlivy na personální záležitosti, dosud spočívající v rukou politika a některých soudců. Právě proto Soudcovská unie obrací pozornost k principu, právě proto poukazuje na neblahý stav, svědčící o marasmu v personální oblasti soudnictví. To se přirozeně netýká Josefa Baxi a už vůbec ne Pavla Rychetského, jejichž postavení (a také postavení předsedy Nejvyššího soudu), zaplat pánbůh, určují jiná kritéria (všude na světě). Soudcovská unie nevystupuje proti někomu nebo za někoho, nýbrž usiluje o něco. Podporuje takové náměty, které pomohou vytvářet podmínky soudcům plnit úlohu soudnictví, tedy poskytovat spolehlivou ochranu lidem bez ohledu na představy politiků a případně různých glosátorů.

JUDr. Jan Vyklický,
soudce Nejvyššího správní soudu,
čestný prezident Soudcovské unie ČR

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - listopad, prosinec 2016.

Nové číslo **EPRAVO.CZ Digital** si můžete stáhnout **ZDARMA** na **App Store**, **Google Play** a **Windows Store**, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nebezpečný návrh novely zákona aneb Cesta do pekel je dlážděna těmi nejlepšími úmysly. Actio popularis - dobrý sluha, ale špatný pán](#)
- [Třpyt a bída DPP](#)
- [Lesk a bída klouzavého mandátu](#)
- [GDPR pro samostatné advokáty](#)
- [GDPR kontra zásada veřejnosti](#)
- [Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu - aneb I každý populismus musí mít svou mez.](#)
- [Proč máme málo soudců-mužů? Není to diskriminace?](#)
- [Zpověď týraného dyslekticko-dysgrafického autisty](#)
- [Právo stále bují aneb Právní život](#)
- [Glejt pro podpantofelníka](#)

- [Léto versus generátor spisů aneb Právní život](#)